

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 390/2015-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. júna 2015 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Sergeja Kohuta a Ladislava Orosza (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], zastúpeného advokátom Mgr. Dávidom Štefankom, Kutlíkova 17, Bratislava, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 5 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tos 19/2015 a jeho uznesením z 25. februára 2015, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. apríla 2015 doručená sťažnosť [REDACTED]

██████████ (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom Mgr. Dávidom Štefankom, Kutlíkova 17, Bratislava, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 5 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tos 19/2015 a jeho uznesením z 25. februára 2015 (ďalej aj „napadnuté uznesenie krajského súdu“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je trestne stíhaný pre pokračovací zločin daňového podvodu podľa § 277a ods. 1, 2 písm. c) a ods. 3 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b) a i) Trestného zákona.

Uznesením sudcu pre prípravné konanie Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 0 Tp 345/2014 z 3. júla 2014 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 3 Tpo 53/2014 z 22. júla 2014 bol sťažovateľ vzatý do väzby z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku.

Po podaní obžaloby rozhodoval okresný súd o ďalšom trvaní väzby sťažovateľa uznesením sp. zn. 2 T 62/2014 zo 17. decembra 2014, ktorým ho podľa § 238 ods. 3 Trestného poriadku s použitím § 72 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku ponechal vo väzbe a väzbu nenahradil ani dohľadom probačného a mediačného úradníka.

Po podaní obžaloby sťažovateľ podal žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu, resp. o nahradenie väzby písomným sľubom a dohľadom probačného a mediačného úradníka. O žiadosti sťažovateľa rozhodol okresný súd uznesením sp. zn. 2 T 62/2014 z 19. januára 2015 (ďalej len „uznesenie okresného súdu z 19. januára 2015“) tak, že ho podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku (spolu s ďalšími obvinenými) prepustil z väzby na slobodu a podľa § 80 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku väzbu nahradil písomným sľubom sťažovateľa, ako aj dohľadom probačného a mediačného úradníka.

V označenom uznesení okresného súdu z 19. januára 2015 sa okrem iného uvádza:

„Senát Okresného súdu Bratislava I na nariadenom výsluchu počas verejného zasadnutia poskytol obvineným možnosť osobného vyjadrenia sa k písomnej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu, preskúmal priložený spisový materiál, žiadosť o náhradu väzby ponukou písomného sľubu a dohľadu probačného a mediačného úradníka, ponuku

písomného sľubu predloženého obvinenými pričom zistil, že dôvody väzby obvinených... trvajú naďalej nezmenene.

Predovšetkým pretrváva dôvodná obava, že v prípade prepustenia z väzby na slobodu by mohli obvinení... pokračovať v trestnej činnosti, ktorá je im kladená za vinu, a obv. ██████████ sa vyhýbať trestnému konaniu.

Vo vzťahu k materiálnej podmienke trvania väzby a to dôvodnosti vzneseného obvinenia, súd poukazuje na predchádzajúce rozhodnutia súdov vo vzťahu k dôvodnosti trestného stíhania obvinených.

Rovnako ako konajúci, aj predchádzajúce rozhodnutia súdov svedčia o dôvodnosti vzneseného obvinenia vo vzťahu k všetkým, teda nie výlučne väzobne stíhaným obvineným. Otázka právnej kvalifikácie a otázka viny však nie je predmetom aktuálneho rozhodovania súdu a súd sa k vine v tomto štádiu konania vyjadrovať nemôže. Môže a dokonca musí zistiť a ustáliť, či v dobe aktuálneho rozhodovania o väzbe existuje a pretrváva podozrenie z trestnej činnosti.

V súčasnom štádiu konania podľa konajúceho súdu jestvuje v spisovom materiáli dostatok dôvodného podozrenia, že to mohli byť práve obvinení... a ďalší obvinení, ktorí sa mali dopustiť konania kladeného im za vinu v podanej obžalobe.

Okresný súd Bratislava I pri rozhodovaní o žiadosti obvinených... o prepustenie z väzby na slobodu ďalej zistil, že právna kvalifikácia skutkov, ktoré sú obvineným kladené za vinu nemusí zodpovedať argumentácii prokurátora v podanej obžalobe.

Súd dospel k záveru, že v predmetnej veci je príslušným na konanie nie vecne príslušný Okresný súd Bratislava I, ale miestne príslušný Okresný súd Bratislava 5 a tomuto príslušný spisový materiál postúpil z dôvodu miestnej príslušnosti. Spory súdov o príslušnosť nemôžu byť dôvodom, pre ktorý by mali byť obvinení vo väzbe dlhšie, ako je absolútne nevyhnutný čas na naplnenie dôvodnosti väzby.

Aj keď naďalej pretrváva obava, že v prípade prepustenia z väzby by mohli obvinení... pokračovať v trestnej činnosti, táto obava je pri súčasnom stave konania vážne zoslabená a súd skúmal možnosť nahradenia väzby inštitútom, ktorý by sa mohol oprieť o nové skutočnosti, ktoré by mohli zoslabiť obavu z možného marenia trestného konania. Súd takto postupuje aj s poukazom na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky

II ÚS 67/2013, z ktorého vyplýva povinnosť skúmať možnosť nahradenia väzby postupom podľa § 80 ods. 1 písm. c/ Tr. por. aj bez ohľadu na to, či to bolo v konaní navrhované alebo ponúkané...

Senát Okresného súdu Bratislava I po opakovanom preskúmaní dôvodov väzby a posúdení možnosti nahradenia väzby, pri pretrvávaní dôvodov väzby, dospel k záveru, že v tomto štádiu konania, po vykonaní podstatnej časti zákonom prísne obmedzenej doby väzby došlo k situácii, že nad samotným výkonom väzby prevážila možnosť nahradenia dôvodov väzby inštitútom písomného sľubu a dohľadu probačného a mediačného úradníka.

Súd po podaní obžaloby na obvinených vyhodnotil dôvody väzby individuálne u jednotlivých obvinených... a jeho konštatovanie o dôvodoch väzby je obsahom tak výroku súdu ako i predchádzajúceho zhodnotenia v dôvodovej časti tohto uznesenia.

Inštitúty uvedené v ustanovení § 80 ods. 1 Trestného poriadku vo vzťahu k možnosti náhrady väzby je súd povinný veľmi citlivo zvažovať v každom štádiu konania, ale so zvláštnym dôrazom na konanie po podaní obžaloby, pričom súd dospel k záveru, že tieto inštitúty /písomný sľub, dohľad probačného a mediačného úradníka/, spolu s primeranými obmedzeniami prijatými súdom sú v tomto štádiu konania schopné nahradiť väzbu obvinených... tak, aby bol naplnený aj účel väzby, aj ustanovenia § 76 ods. 1 Tr. por. o nevyhnutnom čase výkonu väzby.

Presvedčenie súdu o dostatočnosti prijímanej záruky ako náhrady väzby v spojení s dohľadom probačného a mediačného úradníka pramení tak z okolností prípadu s dôrazom na skutočnosť, že obv... ako tzv. zvyšok z väzobne stíhaných obvinených Beňovej... sa nachádzajú vo väzbe aj po podaní obžaloby, pričom ostatní pôvodne stíhaní obvinení sú na slobode aj pred podaním obžaloby.

Súd povinne skúmal aj osobnostné profily jednotlivých obvinených, pričom dospel k záveru, že u každého jedného z obvinených pri trvaní dôvodov väzby, je možné väzbu účinným spôsobom nahradiť až po podaní obžaloby a preto aj napriek svojmu predchádzajúcemu rozhodnutiu o ponechaní vo väzbe obvinených aj po podaní obžaloby, po prijatí písomných sľubov obvinených a definovaní primeranej náhrady väzby obvinených... prepustil z väzby s tým, že má zato, že zabezpečenie potrieb trestného konania

je možné aj bez tak vážneho zásahu do základných práv a slobôd každého jedného z obvinených, ako je väzobné obmedzenie osobnej slobody.“

Proti uzneseniu okresného súdu z 15. januára 2015 podal sťažnosť prokurátor Krajskej prokuratúry v Bratislave, o ktorej rozhodol krajský súd napadnutým uznesením sp. zn. 1 Tos 19/2015 z 25. februára 2015 tak, že sťažnosťou napadnuté uznesenie okresného súdu zrušil a žiadosť sťažovateľa (ako aj ďalších obvinených) o prepustenie z väzby na slobodu zamietol, pričom neprijal písomný sľub sťažovateľa ako náhradu za väzbu a nenahradil väzbu ani dohľadom probačného a mediačného úradníka.

Krajský súd v napadnutom uznesení okrem iného uviedol:

„Obvinený [REDAKOVANÉ] si dňa 19. 01. 2015 podal žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu a to prostredníctvom svojho obhajcu, ku ktorej žiadosti pripojil písomný sľub. V žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu uviedol, že vzhľadom na charakter veci (daňová trestná činnosť) ťažisko dokazovania spočíva na listinných dôkazoch a väzba je aj v tejto súvislosti príliš prísnyim zaisťovacím opatrením. Neobstojí ani argument o komplikovanosti veci, či sofistikovaní veci. Súhlasí s tým, aby väzba bola nahradená substitučními inštitútmi a to písomným sľubom a dohľadom probačného a mediačného úradníka za súčasného uloženia obmedzení, ktoré bližšie špecifikoval vo svojej žiadosti.

... Podľa § 71 ods. 1 Tr. por. obvinený môže byť vzatý do väzby len vtedy, ak doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu, sú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal obvinený a z jeho konania alebo ďalších konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná obava, že

a) ujde alebo sa bude skrývať, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu alebo trestu, najmä ak nemožno jeho totožnosť ihneď zistiť, ak nemá stále bydlisko alebo ak mu hrozí vysoký trest,

b) bude pôsobiť na svedkov, znalcov, spoluobvinených alebo inak mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie, alebo

c) bude pokračovať v trestnej činnosti, dokoná trestný čin, o ktorý sa pokúsil, alebo vykoná trestný čin, ktorý pripravoval alebo ktorým hrozil.

Podľa § 79 ods. 3 Tr. por. obvinený má právo kedykoľvek žiadať o prepustenie na slobodu. Ak v prípravnom konaní prokurátor takej žiadosti nevyhovie, predloží ju bez meškania so svojím stanoviskom a s návrhom na rozhodnutie sudcovi pre prípravné konanie, o čom upovedomí obvineného a jeho obhajcu. O takej žiadosti sa musí bez meškania rozhodnúť. Ak sa žiadosť zamietla, môže ju obvinený, ak v nej neuvedie iné dôvody, opakovať až po uplynutí tridsiatich dní odo dňa, keď rozhodnutie o jeho predchádzajúcej žiadosti nadobudlo právoplatnosť.

Podľa § 80 ods. 1 písm. b/ Tr. por. ak je daný dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) alebo c), môže súd a v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie ponechať obvineného na slobode alebo prepustiť ho na slobodu, ak

a) záujmové združenie občanov alebo dôveryhodná osoba ponúkne prevzatie záruky za ďalšie správanie obvineného a za to, že obvinený sa na vyzvanie dostaví k policajtovi, prokurátorovi alebo na súd a že vždy vopred oznámi policajtovi, prokurátorovi alebo súdu vzdialenie sa z miesta pobytu, a súd alebo v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie považuje záruku vzhľadom na osobu obvineného a na povahu prejednávaného prípadu za dostatočnú a prijme ju,

b) obvinený dá písomný sľub, že povedie riadny život, najmä že sa nedopustí trestnej činnosti a že splní povinnosti a dodrží obmedzenia, ktoré sa mu uložia, a súd alebo v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie považuje sľub vzhľadom na osobu obvineného a na povahu prejednávaného prípadu za dostatočný a prijme ho.

c) s ohľadom na osobu obvineného a povahu prejednávaného prípadu možno účel väzby dosiahnuť dohľadom probačného a mediačného úradníka nad obvineným alebo odovzdaním dohľadu nad obvineným do iného členského štátu Európskej únie podľa osobitných predpisov.

Podľa § 80 ods. 2 Tr. por. súd a v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie oboznámi toho, kto ponúka prevzatie záruky podľa odseku 1 písm. a) a splňa podmienky na jej prijatie, s podstatou obvinenia a so skutočnosťami, ktoré odôvodňujú väzbu; obvineného oboznámi s obsahom záruky. Súčasne môže obvinenému súd a v prípravnom

konaní sudca pre prípravné konanie uložiť splnenie primeraných povinností a dodržanie obmedzení. Ak je obvinený stíhaný pre obzvlášť závažný zločin, je daný dôvod väzby podľa § 71 ods. 2 písm. a) až c) alebo e), alebo obvinený bol vzatý do väzby podľa odseku 3 alebo podľa § 81 ods. 4, možno záruku alebo sľub prijať alebo uložiť dohľad, len ak to odôvodňujú výnimočné okolnosti prípadu. Obvinenému sa vždy uloží povinnosť oznámiť policajtovi, prokurátorovi alebo súdu, ktorý vedie konanie, každú zmenu miesta pobytu.

Podľa § 194 ods. 1 písm. s/ Tr. por. ak nezamietne nadriadený orgán sťažnosť, zruší napadnuté uznesenie, a ak je podľa povahy veci potrebné nové rozhodnutie, rozhodne vo veci sám.

Pri rozhodovaní o sťažnosti prokurátora Krajskej prokuratúry Bratislava mal krajský súd na zreteli ustanovenie § 76 ods. 1 Tr. por., podľa ktorého môže väzba v rámci základnej alebo predĺženej lehoty väzby v prípravnom konaní a väzba v konaní pred súdom môže trvať len nevyhnutný čas, čo je podporené aj judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ako aj judikatúrou Ústavného súdu SR.

Mal na zreteli aj ustanovenie § 76 ods. 6 písm. b/ Tr. por. v zmysle ktorého celková lehota väzby v prípravnom konaní spolu s väzbou v konaní pred súdom nesmie presiahnuť 36 mesiacov, ak je vedené trestné stíhanie pre zločin. Vychádzal aj z ustanovenia § 79 ods. 2 Tr. por. veta prvá, podľa ktorého policajt, prokurátor, sudca pre prípravné konanie a súd sú povinní skúmať v každom období trestného stíhania, či dôvody väzby trvajú, alebo či sa zmenili.

Krajský súd preskúmaním spisového materiálu dospel k záveru, že okresný súd postupoval nesprávne, keď vyhovel žiadostiam obvinených... o prepustenie z väzby na slobodu a týchto na základe ustanovenia § 79 ods. 3 Tr. por. z väzby prepustil, za súčasného prijatia písomných sľubov daných obžalovanými podľa § 80 ods. 1 písm. b/ Tr. por. a nahradenia väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka podľa § 80 ods. 1 písm. c/ Tr. por. ako aj prijatia záruky dôveryhodnou osobou vo vzťahu k obvinenému [REDAKOVANÉ] podľa ustanovenia § 80 ods. 1 písm. a/ Tr. por. Súčasne však pochybil, keď pri svojom rozhodovaní neuložil v súlade s ustanovením § 80 ods. 2 Tr. por. obvineným povinnosť oznámiť policajtovi, prokurátorovi alebo súdu, ktorý vedie konanie, každú zmenu pobytu a rovnako pochybil pri prijatí záruky dôveryhodnou osobou, keďže táto v zmysle

ustanovenia § 80 ods. 2 veta prvá, nebola oboznámená s podstatou obvinenia a so skutočnosťami, ktoré odôvodňujú väzbu, ku ktorým mala byť prinajmenšom dňa 19. 01. 2015 na verejnom zasadnutí vypočutá.

Podľa názoru sťažnostného súdu v danom štádiu trestného konania u obvinených... sú i naďalej dané dôvody väzby zmysle ustanovenia § 71 ods. 1 písm. c/ Tr. por. a u obvineného [REDAKOVANÉ] aj podľa ustanovenia § 71 ods. 1 písm. a/ Tr. por. tak, ako boli správne ustálené v predchádzajúcich väzobných rozhodnutiach, ktoré vyššie krajský súd citoval. V uvedenej súvislosti preto aj krajský súd poukazuje na dôvody podrobne citované v týchto rozhodnutiach, pre ktoré boli sťažnosti obvinených proti uzneseniam súdu prvého stupňa zamietnuté. Bolo v nich poukázané na naplnenie formálnych i materiálnych dôvodov väzby, t. j. existenciu dôvodného podozrenia, že obvinení... spáchali trestné činy, pre ktoré im bolo vznesené obvinenie a podaná obžaloba, je daný niektorý z dôvodov väzby – v konkrétnom prípade dôvod preventívnej väzby v zmysle § 71 ods. 1 písm. c/ Tr. por., a u obvineného [REDAKOVANÉ] aj podľa § 71 ods. 1 písm. a/ Tr. por. a postup pri trestnom stíhaní s osobitnou starostlivosťou a urýchlením tak z hľadiska vykonania úkonov prípravného konania, ako aj z pohľadu promptného a bezprietahového konania súdov oboch stupňov o žiadostiach obvinených o prepustenie z väzby ma slobodu.

V žiadostiach obvinených o prepustenie z väzby je akcentovaná čiastočná nepreukaznosť skutkov vykonanými dôkazmi (organizovaná skupina) čo má oslabovať dôvodnosť podanej obžaloby a následnosť (prípadného) rozhodnutia o vine, čo má mať svoj odraz v nedôvodnosti ďalšieho trvania väzby obvinených. V tejto súvislosti krajský súd podotýka, že škála preukaznosti trestnej činnosti od podozrenia po vznesení obvinenia, sa musí zvyrazňovať aktuálne vykonaným dokazovaním až po hranicu istoty bez rozumných pochybností v konečnom štádiu rozhodovania o vine či nevine na hlavnom pojednávaní... V súčasnosti je trestná vec obvinených v štádiu po podaní obžaloby. Je preto možné konštatovať, že obvinenie zo spáchania citovaného zločinu sa od jeho vznesenia nezoslabilo natoľko, aby bolo možné konštatovať jeho zjavnú neopodstatnenosť a tým aj neopodstatnenosť ďalšej väzby, ale práve naopak toto zosilnelo podaním obžaloby, pretože

prokurátor práve podaním obžaloby konštatuje vyššiu mieru pravdepodobnosti, že sa obvinení dopustili trestnej činnosti kladenej im za vinu.

Aj podľa názoru sťažnostného súdu dôvody väzby u obvinených... v zmysle ustanovenia § 71 ods. 1 písm. c/ Tr. por. sú i naďalej dané a u obvineného [REDAKOVANÉ] aj podľa § 71 ods. 1 písm. a/ Tr. por. tak, ako to správne konštatoval Okresný súd Bratislava I vo svojom uznesení. Aj naďalej pretrváva dôvodná obava z možného pokračovania v trestnej činnosti a to vzhľadom na jej závažnosť (majetková trestná činnosť), pričom táto trestná činnosť si vyžadovala súčinnosť viacerých osôb, bola vopred naplánovaná a mala byť páchaná dlhší časový úsek, takmer po dobu dvoch rokov. Rovnako u obvineného [REDAKOVANÉ] pretrváva väzobný dôvod v zmysle ustanovenia § 71 ods. 1 písm. a/ Tr. por. s rovnakých dôvodov ktoré boli konštatované v uznesení krajského súdu v Bratislave pod sp. zn. 2 Tpo 79/2014 z 29. 10. 2014. Krajský súd preto nepovažuje za potrebné dôvody väzby u obvinených opätovne duplikovať, keďže tieto boli podrobne rozvedené vo vyššie citovaných uzneseniach. Zdôrazňuje však, že o väzbe obvinených bolo právoplatne rozhodované ostatný krát okresným súdom 17. 12. 2014, pričom do dňa ostatného rozhodovania o väzbe (19. 01. 2015), k podstatnej zmene nedošlo.

Krajský súd zaoberajúc sa možnosťou nahradenia väzby obvinených sľubom, dohľadom alebo zárukou, dospel k záveru, že v konkrétnom prípade na to nie sú splnené zákonné podmienky. Ide o tzv. fakultatívne ustanovenia, pričom tieto prostriedky nahradzujúce väzbu sú len možnosťami, nie oprávnením osoby, ktorá je pozbavená osobnej slobody. V danom konkrétnom prípade nepovažoval písomný sľub daný obvinenými za dostatočný, rovnako ani možnosť náhrady väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka. Pokiaľ ide o záruku dôveryhodnou osobou vo vzťahu k obvinenému [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], túto nebolo možné prijať, keďže pre jej prijatie neboli splnené zákonné podmienky.

Sťažnostný súd skúmal aj zákonnosť doterajšieho trvania väzby obžalovaného, pričom zistil, že zákonné lehoty trvania väzby boli dodržané tak, ako to upravujú ustanovenie § 76 ods. 6, ods. 7 Tr. por. Rovnako sa zaoberal aj doterajším postupom orgánov činných v trestnom konaní a súdu z hľadiska zásad prednostného a urýchleného vybavovania väzobných vecí a dodržiavania občianskych práv garantovaných Ústavou Slovenskej

republiky nadväzujúcich aj na článok 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj z pohľadu ustanovenia § 2 ods. 6 Tr. por. a nezistil žiadne prietahy, resp. porušenie vnútroštátnych a medzinárodných právnych noriem.

Vzhľadom na vyššie uvedené sťažnostný súd preto zrušil postupom podľa § 194 ods. 1 písm. a/ Tr. por. napadnuté uznesenie a sám rozhodol tak, že žiadosti obvinených... o prepustenie z väzby na slobodu zmietol a súčasne neprijal písomné sľuby obvinených a väzbu nenahradil dohľadom probačného a mediačného úradníka.“

Sťažovateľ zastáva názor, že uznesenie okresného súdu z 15. januára 2015, ktorým bol prepustený z väzby na slobodu, je vecne správne a v tejto súvislosti zdôrazňuje, že v danom štádiu konania došlo k výraznému oslabeniu obavy z pokračovania v trestnej činnosti. Rovnako poukazuje na skutočnosť, že väčšina spoluobvinených, ktorí boli pôvodne stíhaní tiež väzobne, sú v súčasnosti stíhaní už na slobode, a nikto z nich v páchaní trestnej činnosti nepokračuje.

Ďalej sťažovateľ uvádza, že *„Je potrebné tiež uviesť, že všetky podklady a dôkazy súvisiace s posudzovanou trestnou činnosťou boli orgánmi činnými v trestnom konaní už zaistené a preto nehrozí obava, že by obžalovaný pokračoval v páchaní trestnej činnosti súvisiacou s vecami kladenými mu za vinu. Taktiež v tejto činnosti kladenej mu za vinu bola podľa názoru OČTK nutná veľká a zásadná ingerencia zo strany pracovníka daňového úradu p. [REDAKOVANÉ]. Tento však už nemá žiaden dosah na daňový úrad nakoľko už nie je v služobnom pomere k Finančnej správe SR.“*

Podľa názoru sťažovateľa je napadnuté uznesenie krajského súdu poznačené arbitrárnosťou, keďže nie je dostatočne odôvodnené. *„V tomto je len stroho konštatované, že dôvody väzby trvajú u sťažovateľa naďalej. Nie je však zrejmé na základe akých myšlienkových postupov k tomuto sťažnostný súd dospel.“*

Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd o jeho sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„1. Krajský súd v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tos/19/2015 uznesením zo dňa 25. 02. 2015 porušil základné právo sťažovateľa, [REDAKOVANÉ], na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právo na slobodu podľa čl. 5 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 25. 02. 2015, sp. zn. 1 Tos/19/2015 sa zrušuje.

3. Krajskému súdu v Bratislave sa prikazuje, aby sťažovateľa [REDAKOVANÉ] prepustil neodkladne z väzby na slobodu.

4. Sťažovateľovi [REDAKOVANÉ] priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 355,72 Eur (slovom Tristopäťdesiatpäť Eur a sedemdesiatdva centov), ktoré je Krajský súd v Bratislave povinný vyplatiť na účet Advokátskej kancelárie Dávida Štefanku, so sídlom Kutlíkova 17, 851 02 Bratislava, do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých

prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody v súlade s ustanoveniami odseku 1 písm. c) tohto článku, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej právomoci

a má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Prepustenie sa môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie.

Napadnutým uznesením krajského súdu bola zamietnutá žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu a nebol prijatý jeho písomný sľub ponúknutý ako náhrada za väzbu a rovnako jeho väzba nebola nahradená dohľadom probačného a mediačného úradníka. Krajský súd napadnutým uznesením zrušil uznesenie okresného súdu z 15. januára 2015, ktorým bol sťažovateľ prepustený na slobodu (ako aj ďalší spoluobvinení) za súčasného prijatia opatrení nahradzujúcich väzbu (písomný sľub a dohľad probačného a mediačného úradníka).

Sťažovateľ zastáva názor, že napadnuté uznesenie krajského súdu je arbitrárne, keďže z neho nemožno zistiť, na základe akých dôvodov krajský súd dospel k záveru, že dôvody väzby u sťažovateľa naďalej trvajú. Sťažovateľ zdôrazňuje, že v danom štádiu konania došlo k výraznému oslabeniu obavy z pokračovania v trestnej činnosti tak, ako to konštatoval okresný súd, ako aj to, že väčšina spoluobvinených, ktorí boli pôvodne stíhaní tiež väzobne, sú v súčasnosti stíhaní už na slobode, a nikto z nich v páchaní trestnej činnosti nepokračuje.

Pojem „zákonnosť zbavenia osobnej slobody“ podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva vykladá v prvom rade ako „súlady s domácim (národným) právom“ (pozri napr. rozsudok zo 6. 11. 2011, Žúbor proti Slovensku, sťažnosť č. 7711/06, body 47 a 48).

Ustanovenie § 80 ods. 1 Trestného poriadku umožňuje súdu alebo sudcovi pre prípravné konanie ponechať obvineného na slobode alebo ho prepustiť na slobodu, ak súčasne prijme záruku záujmového združenia alebo dôveryhodnej osoby [písmeno a)], ak súčasne prijme sľub obvineného [písmeno b)] alebo „s ohľadom na osobu obvineného a povahu prejednávaneho prípadu možno účel väzby dosiahnuť dohľadom probačného a mediačného úradníka nad obvineným“ [písmeno c)]. Aj § 81 ods. 1 Trestného poriadku umožňuje to isté, ak súčasne prijme peňažnú záruku obvineného alebo inej osoby. Ústavný

súd už v náleze sp. zn. IV. ÚS 346/08 formuloval záver, v zmysle ktorého všetky tieto prostriedky treba považovať za „záruky“ v zmysle čl. 5 ods. 3 druhej vety dohovoru. Z uvedených ustanovení tak vyplýva, že právny poriadok Slovenskej republiky pozná štyri prostriedky nahradenia väzby, z ktorých tri sú závislé na iniciatíve obvineného alebo tretích osôb stojacich mimo súdu, a zároveň existuje minimálne jeden taký prostriedok, ktorý nie je závislý od iniciatívy obvineného, a to dohľad probačného a mediačného úradníka (zhodne už citovaný nález IV. ÚS 346/08).

Systematicky tak možno rozlišovať dva typy prostriedkov nahrádzajúcich väzbu. Na jednej strane ide o prostriedky, ktorých obmedzujúce preventívne pôsobenie (nahrádzajúce režim obmedzenia osobnej slobody vo väzbe) vyplýva z existencie rizika nemateriálnej ujmy (sľub obvineného) alebo materiálnej ujmy (peňažná záruka) pre obvineného v prípade, ak by sám naplnil konanie, v ktorom mu mala väzba zabrániť, alebo nedodržel obmedzenia, ktoré mu boli uložené (§ 82 Trestného poriadku). Na druhej strane sú prostriedky, u ktorých sa predpokladá len sprostredkované obmedzujúce pôsobenie na obvineného, keďže obvinenému nehrozí žiadna bezprostredná ujma v prípade naplnenia väzobného dôvodu alebo nedodržania obmedzení. Takáto materiálna (peňažná záruka) alebo nemateriálna (záruka záujmového združenia alebo dôveryhodnej osoby) ujma, naopak, hrozí tretej osobe a (aj) jej odvrátenie pôsobí na ňu motivačne, aby vplývala na (obmedzovala) obvineného v jeho konaní. V oboch prípadoch významnú preventívnu a sebaobmedzujúcu funkciu plní taktiež už sama hrozba uvalenia väzby v prípade nerešpektovania príslušných obmedzovaní. Vzhľadom na materiálnu alebo nemateriálnu ujmu, ktorá v týchto prípadoch hrozí buď obvinenému, alebo inej osobe, je logické, že nahradenie väzby týmito prostriedkami si vyžaduje prejav ich vôle a v niektorých prípadoch (§ 81 ods. 1 štvrtá veta Trestného poriadku) aj súhlas obvineného.

Nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka je však iným druhom preventívneho (zabezpečovacieho) opatrenia. V týchto prípadoch nejde o pravú „záruku“, keďže obvinený tu nie je motivovaný k sebaobmedzovaniu hrozbou dodatočnej materiálnej či nemateriálnej ujmy seba samého alebo iných osôb. Podstatou dohľadu

probačného a mediačného úradníka (v spojení s primeranými povinnosťami a obmedzeniami v zmysle § 82 Trestného poriadku) je v podstate to isté, čo je účelom väzby; ide o uloženie určitých obmedzení práv obvineného, ktoré majú miernejšiu povahu ako väzba, a zároveň tiež o zabezpečenie dohľadu nad ich dodržiavaním zo strany štátu. Ústavný súd v tejto súvislosti už v náleze sp. zn. IV. ÚS 346/08 vyslovil, že súd je povinný sa takým návrhom zaoberať, a to aj vtedy, pokiaľ ho podal napríklad obhajca obvineného.

V nadväznosti na uvedené ústavný súd považuje za potrebné poukázať na skutočnosť, že tak okresný súd, ako aj krajský súd dospeli k rovnakému záveru o tom, že dôvody väzby u sťažovateľa (ako aj ďalších obvinených) naďalej trvajú. Vyplýva to jednoznačne z citovaných častí uznesení súdov oboch stupňov. Navyše, ak by okresný súd bol toho názoru, že dôvody väzby pominuli, bol by o prepustení sťažovateľa z väzby rozhodol na základe iných ustanovení Trestného poriadku (§ 79 ods. 1) a nebol by väzbu nahrádzal akýmkoľvek náhradným inštitútom na to určeným. Z uvedeného dôvodu neobstoí námietka sťažovateľa, podľa ktorej je napadnuté uznesenie krajského súdu arbitrárne, keďže v ňom *„... je len stroho konštatované, že dôvody väzby trvajú u sťažovateľa naďalej. Nie je však zrejmé na základe akých myšlienkových postupov k tomuto sťažnostný súd dospel.“*. Súdov oboch stupňov sa vyjadrili k materiálnym aj formálnym dôvodom trvania väzby, pričom poukázali na predchádzajúce rozhodnutia o väzbe vrátane ostatného uznesenia okresného súdu zo 17. decembra 2014, ktoré bolo vydané po podaní obžaloby.

Okresný súd v označenom uznesení uviedol, že *„že dôvody väzby obvinených... trvajú naďalej nezmenene.*

Predovšetkým pretrváva dôvodná obava, že v prípade prepustenia z väzby na slobodu by mohli obvinení... pokračovať v trestnej činnosti, ktorá je im kladená za vinu, a obv. [REDAKOVANÉ] sa vyhýbať trestnému konaniu.

Vo vzťahu k materiálnej podmienke trvania väzby a to dôvodnosti vzneseného obvinenia, súd poukazuje na predchádzajúce rozhodnutia súdov vo vzťahu k dôvodnosti trestného stíhania obvinených.

Rovnako ako konajúci, aj predchádzajúce rozhodnutia súdov svedčia o dôvodnosti vzneseného obvinenia vo vzťahu k všetkým, teda nie výlučne väzobne stíhaným obvineným. Otázka právnej kvalifikácie a otázka viny však nie je predmetom aktuálneho rozhodovania súdu a súd sa k vine v tomto štádiu konania vyjadrovať nemôže. Môže a dokonca musí zistiť a ustáliť, či v dobe aktuálneho rozhodovania o väzbe existuje a pretrváva podozrenie z trestnej činnosti.

V súčasnom štádiu konania podľa konajúceho súdu jestvuje v spisovom materiáli dostatok dôvodného podozrenia, že to mohli byť práve obvinení... a ďalší obvinení, ktorí sa mali dopustiť konania kladeného im za vinu v podanej obžalobe.“.

K námietke sťažovateľa, že v danom štádiu konania došlo k výraznému oslabeniu obavy z pokračovania v trestnej činnosti tak, ako to konštatoval okresný súd, je potrebné uviesť, že ústavnému súdu nie je zo sťažnosti, ale ani z uznesenia okresného súdu z 19. januára 2015 zrejmé, v čom, resp. v dôsledku čoho malo dôjsť k výraznému oslabeniu obavy z pokračovania v trestnej činnosti. Z tohto hľadiska možno podľa názoru ústavného súdu považovať za arbitrárne práve označené uznesenie okresného súdu.

Sumarizujúc svoje predbežné závery, ústavný súd zdôrazňuje, že nahradenie väzby niektorým z na to určených inštitútov má fakultatívny charakter, t. j. súd môže, avšak nemusí väzbu nahradiť. Aj preto považuje ústavný súd záver krajského súdu, podľa ktorého v danom štádiu trestného konania písomný sľub ani dohľad probačného a mediačného úradníka nie sú spôsobilé nahradiť účel väzby sťažovateľa, z ústavného hľadiska za akceptovateľný a udržateľný.

Na tomto základe ústavný súd sťažnosť sťažovateľa už pri jej predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti bolo už bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa uplatnených v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. júna 2015